І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го ЧЕРВНЯ 1965 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, JUNE 30, 1965 No. 122. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 29 червня 1965 року

В АМЕРИЦІ

НОМІНАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ вирішила на своїх нарадах в понеділок 28 червня ц.р. великою більшістю голосів, яких 800 проти 50, підтримати кандидатуру республіканського конгресмена Джана В. Ліндсея на посадника міста Ню Йорку. Згідно із цим рішенням конференції, прийнятим на рекомендацію політичної комісії, Ліберальна партія включиться активно у виборчу багатопартійну кампанію на терені Ню Йорку.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ДВАЙТ Д. АЙЗЕНГАВЕР взяв участь в засіданні Республіканського Крайового Комітету, що відбулося у Вашингтоні 28 червня ц.р. У своїй промові на тему виборчої кампанії він заявив, що метушня, рейвах й очевидна байдужість багатьох учасників під час минулорічної Республіканської Конвенції відстрашили американських громадян і знеохотили їх до участи у виборах. Айзенгавер висловив вимогу, щоб на майбутнє конвенціями проводив постійний предсідник із диктаторськими правами, який зумів би утримувати порядок і дисципліну під час конвенційних нарад.

ХОАКІН БАЛЯҐЕР, КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ДОМІНІКАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, вернувся несподівано із трирічної еміграції до Сан Домінґо і заявив, що — після того, як буде сформований тимчасовий уряд — він буде кандидувати знову на президента цієї республіки. Д-р Баляґер, який є водночас провідником Реформістської партії, однієї з найбільш впливових у Домініканській Республіці, прибув із Ню Йорку, щоб відвідати свою 82-літню матір, яка помирає.

МУНІЦИПАЛЬНИЙ СУДДЯ В БЕРКЛІ, КАЛІФОРНІЯ, РЮПЕРТ КРІТТЕНДЕН визнав винними в порушенні законів 154 учасників грудневого студентського сидячого страйку в Каліфорнійському університеті. Усім засудженим загрожує покарання 18 місяцями в'язниці та 1 500 долярів гривни. Поміж засудженими є позамісцеві студенти, члени прокомуністичного „Руху за свободу промов", марксисти або й діти відомих американських комуністів.

НАЦІОНАЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ ДЛЯ СПРАВ АЕРОНАВТИКИ Й КОСМІЧНИХ ДОСЛІДІВ подала до відома, що зроблені Марінером-4 фотографії Марса будуть передані після перегляду їх науковцями, для публікації в газетах і журналах.

СОВЄТСЬКА АМБАСАДА У ВАШИНҐТОНІ веде заходи й переговори в справі закуплення більшої земельної посілости, як нового осідку для своїх бюр. Однією з намічених совєтчиками посілостей є Треґарон, колишній двір Джозефа Е. Девіса, американського амбасадора до Москви в рр. 1938-1939 за урядування президента Рузвелта. Треґарон займає 22 акри в одній із секцій парку Клівленда в північнозахідньому Вашинґтоні .не цілих три милі від Білого Дому.

У СВІТІ

ЯНОШ КАДАР ПЕРЕСТАВ БУТИ ПРЕМ'ЄРОМ на комуністичній Мадярщині, однак зберіг свою керівну позицію у партійно-державній верхівці, залишившись першим секретарем компартії. Новим прем'єром став його дотеперішній заступник, Ґьюля Каляй, 55-річний професійний журналіст. Він був ув'язнений в 1951 році за влади сталініста Матьяса Ракочі і вийшов на волю в 1954 р. Ця остання зміна сталася нібн на пропозицію самого Кадара на засіданні партійного ЦК 25 червня ц. р.

У КЕНІЇ АРЕШТУВАЛИ ЗА НЕЛЕГАЛЬНИЙ ПЕРЕХІД кордону і засудили на півтори року в'язниці самозванного „маршала" занзібарських збройних сил, 28-річного мурина Джона Окелло. В січні минулого року, зібравши кількасот чорних горлорізів та озброївши їх зброєю, що її постачали йому підпільні комуністи, він перевів збройний переворот в Занзібарі, прогнавши тамошню арабську владу султана. У тому перевороті „революціонери" грабували й вбивали, кого стрінули. Комуністи, прийшовши після того до влади, швидко позбулися Окелло, який повірив, що він — національний герой цілої чорної Африки.

ЄГИПЕТСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ МАХМУД РІЯД ПЕРЕДАВ ноту новому урядові в Альжирі, в якій буцім-то була також скарга на поліційне переслухування єгипетських робітників, зайнятих при будові палацу, що мав примістити азійсько-африканську конференцію (2.000 осіб) і де в минулу п'ятницю вибухла бомба. Єгипетсько-альжирські відносини сильно погіршились. З альжирських урядових кол повідомлено, що не буде відповіді на атаки комуністичної кубинської преси проти нового режиму в Альжирі.

СХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ ДИКТАТОР ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ ЗАПЕРЕЧИВ, начеб комуністи свідомо провокували нову кризу довкола Берліну. Західньо-німецька преса назвала той виступ Ульбрихта ще одним доказом його дволичности й розбіжности між його словами і ділами.

В ЗААРЩИНІ, ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКІЙ АВТОНОМНІЙ ПРОВІНЦІЇ, УРЯДОВА ПАРТІЯ ХРИСТИЯНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНА, ВИГРАЛА місцеві вибори, дармащо тільки дуже невеличкою більшістю над Соціял-демократичною. В попередніх виборах виграли там були соціялісти. Вислід місцевих виборів у Заарщині вважають за ще один доказ, що майбутній уряд Німецької Федеративної Республіки буде коаліційний, наспілку з соціялістами.

УРЯД ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОГО СОЮЗУ ЗАЖАДАВ, щоб на т. зв. стежних станицях американських штучних сателітів не були затруднені мурини, — ані американські, ані автохтонні. Коли б ЗДА прийняли цю вимогу — це був би небезпечний прецедент принципового характеру. ЗДА, мабуть, закриють всі ті три станиці, які, м. і. співпрацюють у вишукуванні і рятуванні астронавтів в їх повороті на Землю.

У ТУРЕЧЧИНІ Є ЗАТЯЖНА КРИЗА старшинського корпусу. В серпні 1960 р., зараз після збройного перевороту проти режиму Аднана Мендереса, якого повісили, звільнено 235 генералів і 7.000 інших професійних старшин. В останньому тижні 30 генералів і адміралів перейшли передчасно у стан спочинку. Старшинський корпус „відмолоджується", але водночас молоді високі старшини — розполітиковані.

23-ІЙ КОНҐРЕС КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ СССР МАЄ ВІДБУТИСЯ в жовтні ц. р., але західні обсерватори у Москві переконані, що його не скличуть перед весною наступного року. Зате наприкінці літа ц. р. зійдеться 170-членний Центральний Комітет для ще одних реформ у совєтському промислі. „Колективний провід" в СССР триває 8 місяців.

ЛЕОНІД МОЛОДОЖАНИН ВИКОНАВ ПОГРУДДЯ ДВАЙТА Д. АЙЗЕНГАВЕРА

Двайт Д. Айзенгавер і Леонід Молодожанин біля погруддя

Артист-різьбар Леонід Молодожанин, творець монументального пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні та автор багатьох інших праць, що здобули собі найвищі признання в мистецькому світі, вписав до свого мистецького доробку ще один великий успіх, виконавши погруддя 34-го президента ЗДА та головного команданта альянтських збройних сил під час другої світової війни, ген. Двайта Д. Айзенгавера. Знайомство нашого мистця з Д. Д. Айзенгавером датується саме від відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні 27-го червня 1964-го року, отже майже що-до дня точно рік тому. Відкриття пам'ятника Шевченкові, як відомо, довершив кол. президент Айзенгавер, який за свого урядування і підписав закон про будову цього пам'ятника. Захоплений виконанням постаті Кобзаря України, Д. Д. Айзенгавер погодився, щоб творець цього пам'ятника виконав також і його погруддя, що й сталося впродовж минулих двох тижнів. Л. Молодожанин працював на посілості Д. Д. Айзенгавера в Геттисбурґу і Генерал упродовж двох тижнів позував йому до цього портрету по одній і більше годині денно. Після виконання погруддя Д. Д. Айзенгавер не скривав свого вдоволення, яке й виявив у написаній на своїй фотознімці присвяті артистові, написавши: „Для Леоніда Молодожанина із подивом до справжнього артиста та з найкращими побажаннями. — Двайт Д. Айзенгавер".

АМЕРИКА І 5 ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ЗАПОЧАТКУВАЛИ ТЕЛЕФОНІЧНЕ ПОЛУЧЕННЯ ПРИ ДОПОМОЗІ „РАННЬОГО ПТАХА"

Вашингтон. — „Пане Президенте, сателітне получення до Европи за посередництвом сателіта „Ранній Птах" на висоті 22 000 миль в космосі звільнене і готове до Вашого послання!" — повідомив телефоном з готелю Мейфлавер наш славний земляк д-р Йосиф Харик, президент Міжнародної Корпорації Сателітньої Комунікації, президента Линдона Б. Джансона в Білому Домі, і тоді президент Джансон, піднісши спеціяльну слухавку в своєму кабінеті, виголосив своє коротке слово, що його слухали рівночасно прем'єр Англії Вільсон, канцлер Німеччини Ергард, президент Швайцарії Ганс Петер Чуді, міністри Франції та Італії. Голос президента Джансона був переданий з Білого Дому радієвими мікрофилями до Ню Йорку і звідси до Андовер, де приміщена американська сателітно - телефонічна надавча і відборча стація, і звідси 22 000 миль в космос до комунікаційного сателіта „Ранній Птах", який із черги передав цей голос до відповідних стацій в Англії, Франції, Німеччині, Швайцарії та Італії. Ця перша телефонічна розмова - конференція між Америкою і 5 европейськими країнами, яку започаткував президент Джансон, тривала 25 мінут і приватного громадянина була б коштувала $300. Президент Джансон, відкриваючи це найсучасніше телефонічне получення Америки з Европою при допомозі комунікаційного сателіта, говорив про те, що до „Раннього Птаха" скоротці прилучаться інші комунікаційні сателіти, відкриваючи нові шляхи порозуміння між націями світу, наближаючи до себе взаємно краї та народи, які мають не тільки спільне минуле і спадщину, але й спільне майбутнє та спільну рішучість зберегти мир і волю. Свої завваги висловили і згадані европейські державні мужі, а після їхньої розмови д-р Харик коротко заявив: „І тепер я офіціяльно проголошую сателітне получення відкритим до вжитку". Сателіт „Ранній Птах" додає нових 18 телефонічних ліній до вже існуючих 107 американських і 34 канадійських, які лучать ці країни з европейськими країнами.

Вол. Клозник обраний на голову Українських Американських Ветеранів

Глен Спей, Н.Й. — З кінцем минулого тижня, від п'ятниці до неділі 25-27-го червня, тут на оселі Українського Робітничого Союзу відбулася 18-та з черги конвенція Українських Американських Ветеранів, в результаті якої обрано нову команду з Володимиром Клозником, як крайовим командантом, на чолі. Організація „Українські Американські Ветерани" об'єднує вояків американських армій першої і другої світових воєн та корейської війни. На конвенції були заступлені 10 постів-відділів цієї організації, разом з гостями кругло 100 осіб. На порядку нарад були формальні й ділові справи, звітування членів команди та дебати над звітами і вибір нової команди, в склад якої увійшли: Володимир Клозник — крайовий командант, Іван Сербенюк і Євген Соґаш — старший і молодший віцекоманданти, Михайло Венґрин — фінансовий старшина, Андрій Кейбіда — адютант, Роман Беднарський — квартирмайстер, Василь М. Дубець — суддя, Едвард Теннґер — капелян, Богдан Безкоровайний — літописець, Степан Шеґда, дотеперішній крайовий командант, — старшина добродійности. Він також був головою Конвенційного Комітету. У програмі конвенції відбувся також традиційний бенкет, під час якого головну промову виголосив фінансовий секретар УРСоюзу Едвард Попіль. Промовляли також головний предсідник Українського Народного Союзу Йосип Лисогір, сам активний член Українських Американських Ветеранів, та гол. предсідник УРСоюзу п. Антін Батюк.

БРИТАНІЯ „ДОРАДЖУЄ" АМЕРИЦІ ВИЗНАТИ КОМУНІСТИЧНИХ ТЕРОРИСТІВ У В'ЄТНАМІ ЗА ПАРТНЕРА

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТЮЧКИ ЗАКЛИКАЮТЬ НАСЕЛЕННЯ ДО БУНТУ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ ВОЖАКІВ

Вашингтон. — До Америки прибув, як він сам окреслив, в „півофіційній" місії колишній британський міністер закордонних справ Патрік Гордон Вокер, який, програвши двічі парляментарні вибори, мусів вийти з уряду, проте зберігає з ним тісний зв'язок і стоїть на його послугах. Він має заповіджені наради з державним секретарем Діном Раском і асистентом Президента МекДжорджом Банді, з якими, за його власною заявою, говоритиме про В'єтнам, та з віце - президентом Гюбертом Гомфрі, від якого сподівається дістати безпосередні ближчі інформації про розмову Гомфрі з де Голлем у Парижі в минулому тижні. Ото ж Патрік Гордон Вокер у розмові з журналістами заявив, що він уважає, що Америка не може ані виграти війни у В'єтнамі ані не може відтіль „вийти", ото ж єдиною розв'язкою є мирові переговори, які були б вправді компромісом, але не дали б комуністам повної влади у В'єтнамі. Тому, що Президент признав, що готов переговорювати з кожним існуючим легальним урядом, Вокер ствердив, що треба згори прийняти, що в північно -в'єтнамській делеґації знаходились би також представники Національного Фронту Визволення, себто тієї політичної організації, яка фірмує повстання в Південному В'єтнамі, що його переводять комуністи, окреслювані терміном В'єтконґ. Ото ж Вокер задумує переконувати американських мужів, щоб вони відкинули геть формалістику та станули на реальний ґрунт і погодилися безпосередньо переговорювати з В'єтконґом, як цього вимагають Совєтський Союз і Комуністичний Китай. Тому, що Патрік Гордон Вокер безпосередньо перед своїм відлетом з Лондону до Вашингтону мав довгу нараду з прем'єром Гаролдом Вільсоном, то це його становище є, твердять газети, становищем британського уряду.

Тим часом на терені Альжиру ситуація постільки погана, що здобута комуністичними партизанами повітова столиця Туморонґ знаходиться від кінця минулого тижня в комуністичних руках. Цим заперечено твердження американців, що хоч комуністичні партизани можуть на короткий час вриватися до містечок та запановувати в них, проте вони не можуть втриматися там довше дня-двох. Американські військові дорадники переконані, що довкола того міста заміновано поля і поставлено засіки і що кожна відсіч впаде в засідку. А тому, що дощева пора виключає переведення парапутної операції, то на цьому виграють комуністичні повстанці. Зате продовжувались американські налети проти Північного В'єтнаму. Вони мали також безпосередньо пропаґандивну ціль, бо над кількома північно - в'єтнамськими містами скинено летючки, разом 7 мільйонів, в яких були заклики до населення, щоб воно натискало на свій уряд — припинити війну. У тих летючках вказувано на факт, що комуністичний уряд переводить реквізицію рижу, продає його за кордон і за ті гроші купує в китайських комуністів зброю, якою веде громадянську війну у Південному В'єтнамі.

В програмі Першої Слов'янської Конференції в Канаді переважали українські теми

Бенф, Алберта. — На порядку нарад Першої Слов'янської Конференції в Канаді, в днях 9 до 12 червня ц. р. на всіх 18 доповідей сім доповідей було на українські або переважно українські теми: „Проблеми дослідів над українцями в Східній Канаді" докторантки Єлисавети Д. Ванґенгайм із Торонта, „Слов'янський фольклор (зокрема український) у Канаді" докторанта Богдана Климаша, „Слов'янські літератури (зокрема українська) в Канаді" проф. д-ра Яра Славутича, „Демографічні аспекти українського населення в Канаді" проф. д-раВорена Кальбаха з Едмонтону, „Українські поселенці в Канаді" д-ра В. Кисілевського з Оттави, „Українці в Альберті" проф. д-ра Ч. В. Гобарта з Едмонтону. Була також прочитана доповідь на тему „Досліди над слов'янами в Канаді" неприсутнього проф. д-ра Я. Рудницького. Згадані доповіді були передискутовані такими співдоповідачами: о. д-р С. Савчук, П. Сапарин, А. Григорович, Д. Струк, д-р А. Малицький, д-р В. Казимира, В. Гладій, С. Глинка, о. С. Семчук. Головували на різних сесіях проф. д-р В. Боцюрків та д-р З. Самець (з Оттави). Інші доповідачі час від часу також порушували українську тематику. Спеціяльну дискусію-панель очолював проф. д-р В. Буйняк із Саскатуну, а дискутантами були проф. д-р А. Михайленко та вчителі Ксеня Шклянка і П. Воробець. Найбільшу діяльність показали українці; проявили себе також поляки, але їх було значно менше. Словаки та росіяни мали лише по одній доповіді. Серби говорили про загальнослов'янські справи в Канаді. Дуже цікавою була також доповідь проф. Р. Берда про участь слов'ян в канадійських виборах.

Польська славістка інформувала про українїстику в Польщі

Відень. (Т. Д.). — У Відні гостювала недавно група польських славістів. Вони дали ряд доповідей із різних ділянок славістичних наук у Польщі. Всі доповіді були виголошені в Інституті слов'янської філології Віденського університету. Дня 22-го червня проф. д-р Бобровніцка із Краківського університету доповідала загально про стан славістичних студій на академічних заведениях та високих школах Польщі. В її доповіді були цікаві інформації про українїстику в Польщі. І так: В Інституті слов'янознавства Польської Академії Наук існує відділ української мови й літератури; на Варшавському університеті є катедра української мови й літератури, яку очолює проф. Зволінський, його асистентка є українка — д-р Голинська. У Польщі вийшов друком польсько - український та українсько - польський словник, вийшла також недавно друком „Хрестоматія" української літератури; немає ще курсу історії української літератури, але тому, що українську літературу викладається на університеті, є надія, що згодом і курс історії української літератури появиться друком.

● **Швайцарія** старається різними способами утруднити діяння на її терені представництв чужинецьких торговельно- промислових фірм і корпорацій. Внаслідку, Організація країн, експортуючих нафту, перенесла свою головну кватиру з її 40 службовиками з Женеви до Відня.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

СТАТТЯ ПРОФ ВОЛ. ЯНЕВА В ЗБІРНИКУ „ПРЕСА ТА МІЖНАРОДНЕ ЖИТТЯ"

Сарсель. — У виданому востаннє заходами Інституту Соціяльних Дослідів у Барсельоні в Еспанії соціологічному збірнику „Преса та міжнародне життя", разом з 68 іншими статтями вміщена також праця відомого українського науковця, професора Українського Вільного Університету" і наук. секретаря НТШ в Европі д-ра Володимира Янева про „Пресу і комуністичний світ". У цій, надрукованій французькою мовою, студії автор розглядає психологічну функцію преси комуністичного Сходу в протиставленні до демократичного Заходу.

ЗОЛОТА КНИГА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КАНАДІЙСЬКИХ ВОЯКІВ

Монтреаль. — В зв'язку з ювілеєм століття Канади що відзначується в 1967-му році, Союз Українських Канадійських Вояків приготовляє до друку документальні і історичну працю під заголовком Золота книга тих, що служили в канадійських й українських збройних силах. В цьому виданні будуть зібрані документальні матеріяли про всіх канадійських громадян, хто брав участь у війнах за волю України, Канади й інших країн вільного світу.

Зокрема в цій Золотій книзі будуть зібрані матеріяли про визвольні змагання українського народу, про історію ветеранських організацій, різних військових формацій, армій, частин, боїв, тощо, життєписи живучих і померлих, фотознімки, списки героїв тих, що були відзначені і т. п.

ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СТЕЙТУ ІЛЛІНОЙ

Шікаґо. — В суботу 19 червня ц. р. тут в залі товариства „Леви" відбулися річні загальні Збори Об'єднання Українських Громадських Організацій Стейту Іллінойс, на яких, після заслухання звітів уступаючої Управи та схвалення їй абсолюторії, обрано нову Управу, яку очолює відомий діяч УНСоюзу та член ОДВУ Теодозій Носієвич. До нової Управи увійшли: Іван Лисенко, Микола Лаба, Швець Микола, Анатоль Юриняк, Степан Паньків, Дмитро Кірієв, Микола Яшко, Іван Лень, Осип Мидвицький, Микола Домашевський. Контрольна Комісія — В. Білинський, В. Роступ, П. Ляшенко.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО БУДИНКУ НА ОСЕЛІ СУМА В ЕЛЛЕНВІЛЛІ

Елленвілл, Н. Й. — В неділю 4 липня ц. р. тут на Оселі Спілки Української Молоді, відбудеться посвячення та передання в користування новозбудованого на оселі будинку. Посвячення почнеться о год. 10-ій ранку і після того увечері, о год. 8-ій відбудеться бенкет з тієї нагоди. Вночі буде забава з танками, до якої гратиме оркестра „Дніпро" під кер. О. Строцького.

ВИСТАВКА МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ МАРІЇ ГАРАСОВСЬКОЇ - ДАЧИШИН

Гот Спрінґс, Аркенсо. — Заходом місцевого Мистецького Центру Асоціяції Південних Мистців ЗДА відбувається тут, почавши від 1 червня ц. р. виставка праць відомої української малярки з Шикаґо Марії Гарасовської-Дачишин. Виставка охоплює її краєвиди з Карпат, де Марія Гарасовська-Дачишин перебувала два роки тому, як також пейзажі з Котскильських гір і з Колорадо.

„ЖОВТОСИЛ" — НОВЕ ВИДАННЯ „СЛАВУТИ"

Видавництво „Славута" в Едмонтоні (10920 — 60 Авеню) випустило в світ нову книжку „Жовтосил" драматурга Левка Ромена, що живе в Торонті. Це драматичний п'єса із дій Української повстанської Армії, що відбуваються 1944 р. в Західній Україні.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗУБРИ В КАРПАТАХ

У Коростівське лісництво Соколівського лісового господарства привезли з Біловезької Пущі десять зубрів. Для новосельців підготували випаси та природні водопої. („Радянська Україна" з 4 червня).

ПАРТІЄЦЬ ВСЮ ВЛАДУ МАЄ

У селі Рідкодубах, Дубнівського району на Ровенщині споживча спілка не хотіла організавувати крамницю, бо там усього 60 дворів. За це взявся місцевий партієць Леонід Петрович Похильчук. Пішов до секретаря районної партії і той щось „довго вичитував по телефону комусь із районної споживчої спілки".

— Так, кажете, жінки обіцяли до всіх бюрократів добратися, — засміявся потім до Похильчука. — Що ж, правильно. Ви комуніст і перед ними всю нашу владу представляєте. („Радянська Україна" з 4 червня).

ТУРИЗМ ІЗ... СПИРТНИМ

„Умиті теплими дощами, легкою ходою по республіці крокує літо. Свіжо зеленіє трава. Зав'язі плодів на деревах наливаються соками. Привітно голубіють моря, озера й ріки. Літо... Чарівна пора року. Час масових відпусток. Захоплюючих туристських походів".

Так поетично починає свою передовицю 8. червня редактор „Молоді України". Але далі переходить до прози. „Є ще юнаки та дівчата, які дуже своєрідно розуміють слово „туризм". Взяти з собою спиртного, понівечити в лісі дерева, насмітити на місці стоянки, для них, вважається мало не еталоном „сучасного" туризму".

„МЕХАНІЧНИЙ КОСАР"

На річці Інгул даються взнаки бур'яни, що вкривають дно та укоси.

Тепер в Українському інституті гідротехніки та меліорації випробовують в ролі „механічного косаря" — новий препарат, що знищує бур'яни та очищає воду на один-два роки.

„СВОЇ" І „ЧУЖІ" ЛЮДИ

Нікопіль. Пристань. Тисячі відпочивальників хочуть дістатися на другий берег до Кам'янки Дніпровської. Один пароплавчик ледве встигає перевозити людей. Але це ще півлиха. На пляжі ніде купити води, ні їжі... Кожний змушений тягнути з собою торбину чи кошика з пляшками, овочами, хлібом.

Нікопільці не раз зверталась до міської влади з проєьбою, щоб організувати якісь крамнички.

— Ні, не буде діла.

— Чому?

— Це не наша місцевість.

Тоді мешканці Нікополя звернулися до районового центру Кам'янки Дніпровської.

— Ні, не буде діла.

— Чому?

— Ті, хто приїздить сюди відпочивати — не наші люди. („Рабочая Газета" з 16 червня).

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник / Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Поразка Пейпінґу в Альжирі

Проведену 19 червня ц. р. в Альжирі палатну революцію, внаслідок якої зник з поверхні політичного життя президент-диктатор Ахмед Бен Белла, коментатори охрещували спершу, як „домашню справу" Альжиру. Звертало ся увагу на те, що основна фігура нового режиму, голова новоствореної Ради Революції, полковник Гуарі Бумеджієн, дістав був військовий вишкіл у Пейпінґу і що першою державою, яка негайно визнала новий режим, був комуністичний Китай, отож, мовляв, не буде зміни в політиці.

Проте незабаром виявилося, що в Альжирі повіяв таки інший вітер. Закрито найлівішу газету та виарештувано лівих, що плакали за Бен Беллою. Але справжній удар для комунокитайського престижу прийшов від пересунення терміну азійсько-африканської „вершинної" конференції, яка мала відбутися 29 ц. м. в Альжирі, на 5 листопада. Комунокитайський міністер закордонних справ маршал Чен-ї вжив в Альжирі, на підготовчій конференції міністрів закордонних справ, усіх заходів, щоб отой азійсько-африканський з'їзд таки відбувся в заповідженому терміні. Але комуно-китайські зусилля зустрілися з сильним спротивом африканських держав, членів Британського Коммонвелту, таких впливових невтральних держав, як Індія та Цейлон, і союзних з Америкою країн, як Японія, Сіям і Філіппіни. Виявилося також, що китайська дипломатія необережна і ароґантна не тільки у відношенні до „американських імперіялістів". Вислів Чу Ен-лая, який вже від 5 червня ц. р. перебуває в Єгипті, звідкіль особисто керував підготовою альжирської конференції, щоб не допустити на неї „братнього" СССР, отож його вислів: „африканські держави дозріли до революції" — образив і обурив багатьох африканських лідерів, які вважають, що революцію за здобуття державної незалежности вже проведено, а говорити про іншу революцію ніхто з них Чу Ен-лая не уповноважував.

Таким чином Пейпінґ несподівано зазнав прикрої поразки, рівнозначної з „втратою обличчя" перед його союзниками - сателітами — Індонезією, Танзанією, Північним В'єтнамом та Північною Кореєю. Це відшкодування Москві за її первісний гнів, висловлюваний — пишуть газети — „приватно" її дипломатами, що хтось зважився так безцеремонно повестися з „героєм Совєтського Союзу", Бен Беллою, — забувши, що ніхто інший, як самі большевики, навчили безцеремонної поведінки з „вождями".

Документ капітуляції

Виходячи з самих таки комуністичних позицій і настанов, надрукована у відповідь на комунокитайські обвинувачення в московській „Правді" з 20 червня підвалом на трьох сторінках розлога стаття п. н. „Єдність дій — рішуча вимога антиімперіялістичної боротьби" є цілком капітулянтською своїми настроями і ствердженнями.

Капітулянтство Москви супроти Пейпінґу виявляється не лише в дефензивному тоні і спрямуванні цілої статті, але передусім у формуванні „льозунґів", щодо яких досі не було ані розбіжностей, ані навіть сумнівів у комуністичних партіях світу. Такими „льозунґами" була конечність боротьби проти „спільного ворога", що ним є, мовляв, капіталізм і „західній імперіялізм", як і дотеперішній „священний імператив" для всіх комуністичних партій світу „діяти одностайним фронтом за спільні для міжнародного комунізму цілі". Пригадування таких „льозунґів" і „імперативів" доводить, що ніякої одностайности в комуністичній боротьбі проти „спільного ворога" і за „спільні цілі" сьогодні немає.

Але найбільш переконливим покажчиком дедалі глибшого розколу в міжнародному комуністичному русі і дедалі більшої ізоляції Москви в цьому русі є наведені в цій же статті „Правди" цифри. Згідно з кінцевим розділом статті, в усьому світі сьогодні існує 88 комуністичних партій, які об'єднують 46,7 мільйона осіб. Проте, в першому розділі статті, декілька шпальт перед тим, „Правда", згадуючи про ті комуністичні партії, які „схвалили рішення консультативної наради", що відбулася в днях від 1 до 5 березня ц. р. в Москві, змогла нарахувати тільки сорок, в тому числі таких ліліпутних, як Люксембурґ, Сан Маріно. Сорок вісім комуністичних партій, як виходить, не „схвалили" московських рішень, а більшість з-поміж них навіть відкрито виступили з їх засудженням. Згідно з наведеними „Правдою" цифрами, відношення сил у розгрі між Москвою і Пейпінґом становить 40 до 48, в користь останнього. Коли ж узяти кількість членів комуністичних партій одного і другого бльоку, зокрема китайської компартії, яка нараховує понад 17 мільйонів — то це відношення виявиться ще більше некорисним для Москви. Тому капітулянтські настрої Кремлю справді таки зрозумілі.

ПІДСОВЄТСЬКА МОЛОДЬ ПРО СЕБЕ

За прикладом знаної в світі організації Геллупа, при газеті „Комсомольская Правда" в Москві створено т. зв. Інститут громадської думки. Недавно цей інститут анкетним методом провів дослідження — як міська учнівська молодь в СССР проводить своє дозвілля. В совєтській дійсності такий спосіб виявляти заінтересування, запити й прагнення молоді є новиною, і опублікований 18-го червня ц. р. вислід опитування, хоч може й „уліпшений", спростовує в дечому твердження офіційної пропаганди.

Анонімові анкети виповнили 1000 хлопців і дівчат з 20-ох середніх шкіл: 450 — у віці від 15 до 16 років і 550 — у віці від 17 до 18 років. Понад третина їх належить до родин робітників, приблизно стільки ж — до родин інтеліґенції, решта до інших соціяльних груп; 10% ростуть без батьків.

Передусім вияснено тривалість дозвілля: як виходить з відповідей опитуваних, у кожних трьох з п'яти учнів на відпочинок після шкільних лекцій і виконання домашніх завдань (плюс час на спання, їду та ін.) залишається всього 2-3 години. „Щоб вивчити все те, що завдають нам додому, — пише дівчина 16 років, — треба дуже багато часу. А коли все вивчиш — хочеться спати. Я — ніби машина, яка мусить поглинати знання. Що робити, порадьте . . ."

Коментатор совєтського „Ґеллупа" завважує: „Фахівці Академії педагогічних наук твердять, що учень старшої кляси повинен мати не менше як 5-6 годин на відпочинок, який відновлює сили і розвиває. Отже, різниця між практикою і науково опрацьованими нормами досить велика. Ми пам'ятаємо немало шкільних реформ, але жадна з них, на жаль, ще не полегшила долі учнів старших кляс . . ."

Яке б коротке не було дозвілля совєтських учнів, вони чимось займаються. Чим? В анкеті у зв'язку з цим є два питання: „Як ти провів неділний день?" і „Чим ти волієш займатися у вільний від науки час?"

З відповідей опитуваних виходить, що будній день і неділя заповнені у них переважно зайняттями пасивними: читанням, телевізією, радіом і ін. Зайняття, які вимагають інтелектуальної активности, мають у собі творче підложжя — спорт, технічне конструювання, музика, літературна творчість і ін. — в анкетах на двадцятому місці. Тим часом у своїх мріях (Чим волієш займатися? . . .) учні зовсім інакше розподіляють свій вільний час, і число голосів, поданих за творче, активне дозвілля, гостро зростає: спорт виходить на друге місце, туристичні походи — на сьоме і т. д.

130 учнів з 1000 вказали в анкетах, що у вільний час вони виконували різні доручення: підготовляли шкільні вечори, комсомольські збори, спортові імпрези . . . 870 признались, що не виконували ніяких доручень. Хотіли б займатися громадською працею лише . . . 3% опитаних.

В цьому місці коментатор запитує: „Чи дає це підстави нарікати на аполітичність, громадську пасивність старших школярів?" — і переходить до іншого питання, яке ніби дає заперечливу відповідь: 68% щоденно читають центральні і місцеві газети; четверо з кожних п'ятьох слухають останні радіоновини.

Відповідь не зовсім переконлива, і тому коментатор скріплює її тим, що, мовляв, є тут вина і батьків: „У деяких родинах часом вільно або невільно підштовхують дітей до такого аполітизму, перетикуючи домашні розмови про громадську роботу іронією і скепсисом. Не тяжко уявити, як це переростає в умі підлітка".

Опитування показало, що найбільше місце в дозвіллі учнів займає читання: 648 читають книжки в будній день, приблизно стільки ж — у неділю. При цьому звертає увагу ось така характеристична примітка одного з опитуваних: „Хотів би читати, але не те, що приходиться".

„Це — коментує совєтський „Геллуп", — безпосередня реакція на т. зв. програмове читання. На жаль, приходиться констатувати, що учні, згадуючи про прочитане, мало називають творів російської клясичної літератури. А якщо вони не читають її тепер, то коли ж прочитають? І чи прочитають взагалі?"

Висліди опитування показали, що молодечі журнали, впливові яких надається в СССР великого значення, учні читають зовсім мало: тільки один з десятьох читає „Юність", ще менше „Молоду Ґвардію".

В анкетах можна зустріти й такі завваги: „У нашій бібліотеці є все, що завгодно, тільки не цікаві книжки. Про журнали я взагалі не кажу. Хотів би прочитати Джека Лондона, О'Генрі, але про них можна тільки мріяти — їх ніде не дістанеш . . ."

В будній день, після шкільної науки 49%, а в неділю 55% учнів „приковані" до телевізорів, які, коментує совєтський „Геллуп", хоч і відвертають молодь від впливів вулиці, привчають до пасивного, сидячого дозвілля. Про якість перенасичених політичним змістом телевізійних програм „делікатно" пише 18-літній школяр: „Не завжди хочеться дивитися на екран телевізора — нецікаві передачі. Хіба не можна показувати нові естрадні програми, театральні вистави, ґастролі закордонних артистів?"

350 з тисячі учнів хотіли б реґулярно ходити до театру. Що ж їм заваджає? На це вони відповідають: „Для молоді там нічого не виставляють"; „Білети коштують занадто дорого" . . .

Питання про побачення і забави. Приблизно сто хлопців і дівчат відповіли, що у вільний час ходять на побачення, дещо менше — на танці і вечірки, найчастіше на день уродин до друзів.

18-літня дівчина пише: „Мені хотілося б, щоб у нашому місті організували клюби для молоді, де можна було б знайти якесь діло до вподоби, зустрічатися з однолітками, розмовляти . . ." 17-літній учень пише: „Добре було б, якби відкрили таку кафетерію, де можна було б засісти при столику, і щоб грала музика і можна було потанцювати . . ."

З тисячі опитаних займаються спортом лише 232. Таке мале число спортовців вияснюють відповіді: „Хотів би, але нема де"; „Дуже люблю спорт, але в секцію попасти тяжко, бо беруть туди лише „обдарованих" . . . Останнє слово — в знаках наведення.

Бажання знати історію свого міста, його пам'ятки виявили тільки один з кожних десяти опитаних.

Майже половина учнів старших кляс — 480 — будній день і неділю присвячують своєму „гоббі". На диво, музикою, літературною творчістю, малюванням займаються в два рази більше учнів, як технічним конструюванням. Виявляється, гуманітарні заінтересування навіть переважають. Можливо, — коментує опитувач, — це своєрідна реакція на те, що в шкільних програмах предмети гуманітарного і естетичного циклу ставиться на другий плян.

Кожний другий учень на питання „Чи задоволений ти з свого дозвілля?" відповів неґативно. Всі відповіді на це питання можна звести до п'ятьох: 1) переобтяженість лекціями, 2) лінощі, 3) несприятливі домашні умовини, 4) втручання батьків і 5) обмеженість матеріяльних засобів. А є ще й такі відповіді, які пояснюють невдоволення з дозвілля: „Не знаю, що робити у вільний час"; „Хотілося б проводити його інакше"; „Якось не задумувався над цим"; „Найчастіше, не знаю, де дітися", „Сам не знаю, чого мені хочеться" . . .

У своїх висновках коментатори анкети з прикрістю стверджують, що ні шкільна практика в СССР, ані педагогічна наука не ставлять перед собою завдання досліджувати позашкільний час молоді. Займаються цим лише ляборaторія для вивчення дитячої злочинности при Академії педагогічних наук і . . . поліційні органи.

„І так стає вже традиційним розуміння важливої проблеми: вільний час — як джерело злочинних замірів і вчинків", — несподівано закінчують вони свої міркування.

В. С-ко

ДРУГА МОЛОДІСТЬ

Це не парадокс про другу молодість. Це чорним по білому написано 4 червня в „Радянській Україні". На „Тижні Латиської літератури" в Києві виступив перший секретар спілки письменників Латвії Валдіс Лукс, який сказав, що поет Яніс Судрабкалн під час війни „в п'ятидесятирічному віці пережив другу молодість".

Що ж поета хвилювало під час „другої молодости? Він став надхненним співцем злуки латиського й російського народів, що „дістало свій найяскравіший вияв у його збірці віршів „У братній сім'ї.

КОМУ БОЛИТЬ ГОЛОВА ЗА ЧУЖИХ ДІТЕЙ

(2)

Конкурси не раз проголошували — не маючи для цього фондів. Зверталися до різних установ, щоб самі проголосили конкурс, або дали гроші — безуспішно. Ніхто не взявся за це діло . . .

Ось має в своєму архіві ОПДЛ аж сорок творів, і то дуже дорогих. Та видати їх немає за що. Лежать роками, і так лежатимуть, бо громада не допомагає ОПДЛ створити видавничий фонд. Проти цього муру байдужости стоїть групка людей з порожніми руками . . .

Ще в Німеччині підготовлено збірник - хрестоматію для дітей дошкільного віку. Одна з найважливіших справ: дати батькам, садкам, виховникам основну книгу з віршами, піснями, опвіданнями, грами тощо. Її треба зілюструвати й видати. Хоч десять тисяч примірників на сотні тисяч дітей.

ОПДЛ проголошувало про це в пресі, в бюлетені, і дістало „аж" сорок зголошень!

А тепер з'їзд і ювілей „Дзвінка". Цим ніхто й не цікавився, крім отих кількох старших громадян. Вони підготовили ювілейний збірник. На видання його треба дві тисячі. Але ініціятори зібрали - вижебрали лише пару сотень. Як же його видати?

Будуємо школи, купуємо за грубі тисячі оселі для молоді, влаштовуємо табори. Але в усіх цих справах на першому місці повинна бути книжка. З неї ж мусить виховуватись українська дитина на українця. Чи дають їй у руки українську книжку?

Що ж сталось тепер, коли навкруги чужина і в ній потопає наша дитина? Чи батьки не хочуть поборювати лиха і виховувати дітей принаймні на таких українців, якими ми були тоді, коли вибирались в мандрівку?

Тим часом наші діти поголовно читають камікси, а згодом читатимуть порнографічну й кримінальну літературу з-під прилавка дроґіста. А большевицькі видання, дешеві й добре ілюстровані, засипають наше громадянство і всочують повільно, і часто непомітно, отруту в душу дитини.

Клич „У сімдесятиліття „Дзвінка" і двадцятьліття ОПДЛ — стотисячний фонд дитячої літератури" прогомонів і замовк, громадянство на нього не відгукнулось. Отже, не роблять Шевченкового малого діла. А діло це: видрукувати хоч дві десятки нових творів, що чекають на світло денне, перевидати народні казки з ілюстраціями, видати хрестоматію для дітей дошкільного віку, антологію дитячих авторів на еміґрації, історію української дитячої літератури . . . І це треба, необхідно зробити, коли наших дітей не хочемо залишити на жир вулиці. Як же його зробити? Спробуймо подати конкретний плян.

Справа видавання дитячої літератури мусить стати обов'язком загалу, а не лежати каменем на кількох людях з ОПДЛ, що стоять супроти неї голіруч. Її мусять проголосити як свою програму молодечі організації й видавництва. Вони ж удержують школи. А що дають читати молоді? І далі: всі установи, товариства від професійних до політичних і клюбових мусять проголосити збірки й пожертви на видавничий фонд дитячої літератури. Зголошувати свою співпрацю й допомогу ОПДЛ, як покликану збудувати той фонд і ним розпоряджати. Немає часу чекати! Тих кілька старших людей мусять виконати намічену вгорі працю в короткому часі, бо коли їх не стане, не зробить цього ніхто. Але без засобів вони не зроблять нічого, а в архівах зотліють твори, що повинні вже давно бути на руках дітей.

І громадянство — поголовно. На всякі іграшки з нагоди Миколая чи інших свят, іменин - народин, закінчення шкільного року і ін. ми витрачаємо тисячі долярів. Очевидно, дітям треба купувати іграшки, але не гору їх, як то буває на Різдво. Замість надміру — помірковано. І коли дитина, що має повну кімнату забавок, що навіть уже не цікавлять її, дістане на одну менше, а замість того матиме книжку — буде діло зроблене.

І не мале, а велике: бо це значить будувати нарід від основ, виховувати дітей так, як їх треба виховувати, щоб не стали вони носіями чужих, ворожих нам ідей і культури. Без такого збірного чину не вдасться нікому, хоч би як йому боліла голова за наших дітей, зробити це діло, що жде і мусить бути зроблене. Бо час присипле його пилом, молодь наша відчужиться і на американській сковороді переварится з іншими. І не буде кому сказати українським словом про країну, з якої ми вийшли, і про причини нашого відмандрування.

І мандрівка наша не буде тою, про яку говорив Франко: з Божою печаттю у століття. Буде вона тільки короткотривалим засобом самозбереження в негоду. За нього ми заплатимо душами наших дітей.

Те, що я тут написала, пояснює, чому з'їзд був такий малий, нікому нецікавий і чому не було на ньому ні батьків, ні молоді. Причина загального характеру: брак зацікавлення дитячою літературою у батьків і тих, що займаються вихованням і навчанням молоді. Вони опустили руки і здають позиції. Це певне. Інакше був би вже давно видавничий фонд ОПДЛ і були б у дитячих руках усі ті книжки, яких так дуже треба. І з'їзд був би багатолюдний, повний життя й творчої радости. І були б на ньому канадійські й американські вчителі різних ступнів і категорій, були б представники молодечих організацій, патрони шкіл і виховних інституцій. І було б кому боліти за душу наших дітей та змагатись за неї.

Три ворожі сили вбивають душу нашої дитини: наша байдужість, концентричний тиск середовища та вплив чужої книжки.

Адреса видавничого фонду ОПДЛ: B. Hoshowskyj. 143 Queen N. Kitchener. Ont. Canada.

(Кінець)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

До З'їзду Золочівської округи

Прочитавши в „Свободі" з 25 червня ц. р. статтю Р. Завадовича „З'їзд Золочівської Округи", я звернув особливу увагу на відступ, де сказано, що учасники З'їзду „згадають і велику вояцьку жертву І Української Дивізії, що в околицях Підгорець, Білої гори і Скваряви проривалася з оточення у брідському кітлі, і героїчну боротьбу УПА в брідських, камінецьких та перемишлянсько - гологірських лісах і селах".

Ми повсякчасно клонитимемо голови з болем і печаллю у серці, згадуючи найкращий квіт нашого народу, що в рядах УПА й Українській Дивізії зів'яв так трагічно і так передчасно.

Та цю статтю проф. Р. Завадовича (як і статтю проф. Осипа Залеського про цей з'їзд, надруковану у „Свободі" кілька місяців тому) хочу доповнити згадкою про Українську Галицьку Армію, яка 46 років тому скроплювала своєю кров'ю лани й ліси Золочівщини.

Широкою лавою у тому терені наступав І корпус УГА в офензиві Грекова. Ось моя X бригада шляхом Тростянець, Гарбузів, Манаїв (здобуття уфортифікованих ще австрійцями становищ), Колтів, Кругів, Сасів, Побіч, Олесько, Почапи, Княже, Скварява пройшла аж під Гологори, як останню висунену точку.

І тут 28 червня 1919 р. оця тріюмфуюча армія вже без набоїв стрінулася з нововведеною у бій, добре узброєною армією Галлера. Того дня Золочів упав уже о 8 год. ранку, а ми протинаступами голіруч держалися до пообіддя. Великі, дуже великі жертви мала УГА того дня саме в серці Золочівщини.

Апелюємо часто до молоді, бажаючи, щоб вона продовжувала наші змагання. Але молодь хоче бачити справжні зразки світлих часів, передусім хоче бачити наші перемоги. Чи в творах А. Чайковського, Кащенка й ін. не знаходили ми подій і індивідуальностей, гідних наслідування?

Тож не ховаймо в кут Українську Галицьку Армію, але на її світлих чинах пригадуймо молоді, що була це армія з беззастережною відданістю і любов'ю, безмежною посвятою, одчайдушністю, яка все віддала своїй Батьківщині. Пригадаймо, що не тільки нас били, але й ми били. Тож як матимемо ми справжню єдність, віру у власні сили й жертвенність, то будемо ще бити, і то добре бити, так, як це було в незабутній 1919 рік.

Оцих кілька слів хай будуть привітом від коломиянина З'їздові Золочівської Округи.

Іван Зелик
кол. старшина
X бригади УГА
Мейпелвуд, Н. Дж.

„КОМСОМОЛЬСЬКІ КОМІСАРИ"

У Севастополі (Крим) відновили назву „комсомольських комісарів", — розповідає І. Силінґ, секретар Нахімського районового комсомолу у часописі „Молодь України" з 12 червня. На них призначають лише „пристрасних пропаґандистів".

З'явився уже й клич: „Молодечий гуртожиток — твоя цілина, комісаре".

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УН-Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

С. Риндик

НА УХОДАХ

(Образки)

8

Коли ці нарікання дійшли до вух щасливої жінки, вона набралася зухвалости і сказала:

— Передайте панові комендантові, що я також мусіла багато попрацювати, щоб заслужити цей дарунок. Коли та пані виїжджала до Америки, то я два тижні обшивала її. До схід-сонця сідала на поїзд, їдучи до неї, бо вона проживала в другому місті, а пізно вночі верталася додому. І все задурно, бо вона шпарувала гроші на дорогу. А ми якісь будім українці, тож мусимо помагати одне одному. І тепер, спасибі їй, вона мені віддячилася, дай їй Боже щастя, здоров'я і купу долярів.

— Ха-ха-ха! — розреготався Іван, коли йому передали це. — Я їй про образи, а вона мені про гарбузи. Рівняє свою голку до моєї громадської праці, до праці для загального добра. Скажіть їй, що той доляр, кажучи по-Божому, мав би бути у моїй кишені, а не в її.

Ці необережні слова пішли гуляти по табору, і таборяни, хоч і самі не похваляли жінки, висловлювалися на адресу захланного команданта одягового магазину ще гірше, ніж про неї. І дуже зраділи, коли довідалися, що з великої журби він перестав їсти.

— Може Бог дасть, що ця ненаситна чортяка здохне, — казали.

Але Іван мав розум. Акуратно ходив на кухню і забирав свої порції. Правда, не міг їсти і ті порції зливав до свого казана — і рідке, і густе. А голод не свій брат, то, лягаючи спати, якусь частину казана відхлептував майже щодня.

А незабаром сталася друга оказія, що значно більше засмутила Івана. Одна таборова вдова одержала для своєї маленької донечки з одягового магазину гарний бурнусик. Гарний чи не гарний, але такий, що дуже сподобався дитині. І маленька чепуруха не могла від тієї одежинки відірватися: безупинно одягалася, тулила її до себе, гладила й цілувала. І за якийсь час догладилася до одного місця, де натрапила на щось таке, що зашелестіло, наче б там було щось паперове. Показала мамі, а мама негайно підпорола підчивку і . . . витягнула паперову коверту. Дрижачими руками розкрила, а там лист і п'ять американських долярів!!!

Вдова сплеснула руками і з місця заспівала:

Та немає ліпше, та немає краще,
Як у нас в таборі!

А потім кинулася з тим листом до людей, що вміли трохи по-англійськи, і вони прочитали їй таке:

„Дорога моя сестричко! Посилаю тобі свій ковт. Я його дуже любила, але він уже дуже тісний на мене. Напиши, чи він тобі сподобався та якої одежі ти ще потребуєш, а я тобі вишлю. А ще посилаю тобі п'ять долярів на кав-ґуму, кока-колу і севен-ап, що мені найбільше подобається."

А далі ішов підпис і адреса дародайниці.

Вістка про п'ять американських долярів та про їх чудесне знайдення ударила по табору, як блискавка з ясного неба. У бідних душах переміщених персон вибухла знов велика заздрість. Люди кинулись перемацувати одяги, що одержали з одягового магазину. Може хтось і знайшов щось, то не виключена річ, але до відома загалу нічого такого не дійшло. Та найсильніше і найболючіше вдарили п'ять американських долярів по командантові від одягового магазину.

— Телятина! — казав сам на себе. — Ослятина! Довгоухий ішак! Мав у руках, у цих дурних руках, п'ять американських долярів і нізащо, ніпощо викинув їх на сміття. Ґвалт!

Не їв, не пив і не спав. А потім утратив розум: прийшов до думки, що вдовиця повинна всі гроші віддати до магазину, бо магазин має видавати таборянам одежу, і не сміє видавати їм грошей. І з цією думкою пішов до вдовиці, що мала в касарні окрему кімнатку, де жила разом із своєю старою матір'ю, теж удовою.

— Я прийшов до вас із наказу Унри, — проголосив холодним офіційним тоном, увійшовши до вдовиної обитації. Мав у руках урядовий портфель.

— Прошу . . . — обізвалась непевним голосом удова.

— Унра має точні відомості, що ви одержали разом із дитячим плащиком, виданим вам із таборового магазину, п'ять американських долярів. Ви цього не можете заперечити, бо Унра це добре знає.

— Так, одержала, — притишеним голосом відповіла вдовиця.

— Унра категорично вимагає від адміністрації магазину, щоб вона негайно виправила помилку, що сталася не з її вини, а через недогляд підручного урядовця. Унра дотримується закону, що магазин має видавати таборянам одежу, і тільки одежу, і не сміє видавати їм грошей. Тому гостро наказала мені відібрати від вас п'ять американських долярів, що ви забрали разом із плащиком.

— То маю віддати вам п'ять долярів?

— Так точно! Віддати мені для передачі Унрі.

І в цей момент злетів на вдову дух орлиної відваги. Вона підскочила, виструнчилась, протягнула в напрямку до одягового команданта праву руку і скомбінувала на ній дулю:

— Оце вам дуля — перший доляр!

А потім простягнула ліву руку і так само скрутила дулю:

— А оце вам дуля — другий доляр!

— Як ви смієте?! — крикнув Іван Третій, підскочивши.

А вдова простягнула знову праву руку:

— А оце вам фіґа з маком — третій доляр!

— А оце вам фіґа з пастернаком — четвертий доляр! — і простягнула ліву руку.

Іван на дальші доляри не чекав і вилетів на коридор. А жінка за ним:

— На! На! На! — кричала не своїми голосами, простягнувши вперед дулі і поспішаючи за ним.

Повискакували на коридор люди. Побачивши, як Іван Третій тікає, а за ним женеться вдовиця з простягнутими вперед руками, прикрашеними дулями, незрозуміло питали одні одних:

— Що за театри?

— Чого дивитеся? Ловіть його! — крикнула вдова.

Один із таборян скочив навперейми, щоб перебігти Іванові дорогу, але той збив його з ніг і таки втік. Запихана вдовиця вернулася назад. Уриваючи раз-у-раз мову і обливаючись рясними сльозами, оповіла чесній громаді, що сталося. Усі були захоплені відвагою вдовиці.

— Оце кубанка, так кубанка! — сказав один із слухачів. — Відразу видко, що козацька душа. Ех, чому я турок, не козак?!

Удовиця була з роду кубанських козаків.

Свято Петлюри та Коновальця у Сан Франсіско

Дня 29-го травня тут відбувся в залі Церковно-Народнього Дому при 345 7-ма Ст. Вечір у честь Симона Петлюри та Євгена Коновальця.

Свято вшанування сл. п. Симона Петлюри влаштував місцевий Відділ УКК під проводом п. Лиська. Ця частина складалася з доповіді Голови УКК, що названий вище, та відіграння Думи про Петлюру п. Китастого.

Доповідач представив цікаво історичні відносини, на яких виринула постать Симона Петлюри. Він зокрема зупинився на існуванні Центру Української Нкродної Республіки в екзилі, який є продовженням праці цього Голови Української Держави та Верховного Команданта Українських Збройних сил періоду Директорії.

Друга частина свята присвячена була сл. п. Євгенові Коновальцеві, і була організована та переведена місцевою делеґатурою Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в Сан Франсіско. Нею проводив Голова Делеґатури п. Михайло Цар, колишній січовик Карпатської України, і п. Едвард Черепенко, відомий громадський діяч.

Ця частина складалася з деклямації „Каменярів" Івана Франка авторкою цих рядків, доповіді п. Михайла Царя про постать Євгена Коновальця та деклямації панни Наталії Цар, студентки Пацифік Юніон Коледж.

Пан Михайло Цар відмітив у своїй доповіді державницький розум і великі організаційні здібності сл. п. Євгена Коновальця та його значення для організацій протибольшевицького та протинімецького руху в Україні, якого ядром була ОУН, сворена та розбудована цим видатним українським політично-революційним діячем.

Під кінець Вечора слово забрав д-р Я. Шумелда, який вказав на спільні риси обох цих постатей, зокрема їх великі намагання вдержати існування Української Народньої Республіки, а згодом відбудувати українську народовладну державу.

Великі та творчі історичні постаті не вклкдаються в рямці жадних доктрин і вони їх далеко переходять. Ми мусимо навчитися поважати погляди інших людей. Лише цим шляхом ми зможемо колись об'єднатися довкруги наших центральних громадських і політичних установ.

Даріа Черепенко

Поклін героям в Йонгставні, Огайо

Осередок СУМА в Йонгставні, Огайо, вшанував наших національних героїв святочною Академією 6 червня. В неділю в ранніх годинах відправлено панахиди за українських героїв, в грекокатолицькій церкві Пресвятої Тройці та в православній церкві св. Петра і Павла, а по полудні відбулася святочна програма. Академію вікрив голова Осередку СУМА Степан Василевич і згадав про ціль і значення святкування пам'яті тих, які вкрилися геройською славою під час наших визвольних змагань, та передав ведення програми старшій юначці Марії Гевко.

Рій старших Юначок СУА МА відспівав американський національний гимн, Марія Гевко попросила до вступного слова о. монс. Л. Адам'яка, який говорив про українських героїв і про героїв на релігійному полю, та закликав сумівську молодь до витривалости в боротьбі із злом.

Мішаний хор при Осередку СУМА, під диригентурою Петра Весоловського виконав кілька пісень. Головний реферат виголосив мгр. Михайло Яремко з Клівленду, насвітливши постаті С. Петлюри, Є. Коновальця, Т. Чупиринки і Ст. Бандери. Деклямації виконали Євгенія Гаврилюк, яка відчитала вірш „Прийдуть наші діти", юначка Ксеня Луць — „Бандера", юнак Мирон Лішак — „Чупринка". Дві пісні виконав на мандоліні Степан Пласкодняк. Під кінець програми уперше в нашому Йонґставні поставлено сцену з життя УПА на рідних землях. До цього живого образу гарно сцену вдекорував Ст. Пласкодняк, а поему оформив культ.-осв. референт Осередку СУМА Дмитро Затварницький. У живому образі брали участь зі старшого юнацтва: Леся Гнатів, Володимир Гаврилко, Славко Терлецький, Василь Пласкодняк, а поему читав Михайло Терлецький. Публіка нагородила гучними оплесками виконавців. Академію закінчено співом українського національного гимну.

Д. З.

Курс української історії над Пацифіком

Під кінець травня закінчився в Сан Франсіско перший курс української історії, що його з рамени Молоді Української Національности (МУН-у) та під протекторатом місцевого Відділу УКК провів Я. Шумелда.

Цей курс ішов протягом всього весняного семестру та його відвідувало реґулярно 20 молодих юнаків і юначок, в більшості учнів середніх шкіл Сан Франсіска та Бей Ерії. Фреквенція цієї молоді та її зацікавлення українською історією були справді подивугідні. Ця молодь брала живу участь у всіх дискусіях. Що більше, вона цю історію переживала всім своїм серцем і душею.

Багато з молоді не розуміє тут добре української мови й тому виклади та дискусії відбувалися англійською мовою. Курси української мови підготовляться на осінь.

Курс української історії ведений був порівняльним і дискусійним шляхом. Кожний період української історії представлялося ввесь час на тлі розвитку світової історії, зокрема европейського Сходу, Заходу та Америки. Це робило українську історію цікавою, яскравою та більше зрозумілою для молоді, яка знає західню чи світову історію. Наголошувалося вклад України у світову історію, зокрема намагання України здвигнути в різних періодах свободолюбивий лад у протиставленні до московського гону до деспотизму.

Молодь готувалася до кожного викладу чи лекції немов до семінару. Це давало їй змогу ставити запити, дискутувати та в пляні курсу пов'язувати цікавий стиль викладів зі живою дискусією. Кожна лекція була оживлювана численними мапами історії, які зі собою приносив викладач.

Керівник групи МУН у Сан Франсіско п. Федір Жеребинський, студент місцевого коледжу, старанно приготовляв всі повідомлення та дбайливо гуртував молодь. Опікун групи МУН п. Едвард Черепенко допомагав в наладнуванні приміщення для курсів і у всіх організаційних заходах. Голова місцевого Відділу УКК п. Олександер Лисько давав в усіх труднощах свою щедру допомогу. До речі треба згадати, що приготований ним в англійській мові нарис української історії був дуже помічним у веденні курсу. Зокрема признання за великий успіх цього курсу належиться його викладачеві п. дир. Я. Шумелді. Він виявив знання душі, серця та розуму нашої молоді, продемонстрував знаня педагогічних методів і їхнього успішного застосування.

Д. Ч.

Маруся Бек мусить перемогти

Нові вибори членів Міської Ради Дітройту виявили вже перші спалахи блискавиць чергової політичної бурі. Хоч правибори визначені щойно на 14 вересня, а вибори на 2 листопада, то вже підготова до них розпочалась. Кандидати готуються до своїх кампаній, зав'язуються інтриги і дають про себе знати, як також заговорили вже місцеві газети про майбутніх кандидатів.

Наші громадяни зацікавлені цими виборами, бо, як відомо від років засідає в Міській Управі українка Маруся Бек, яка в передостанніх виборах дістала найбільшу кількість голосів і, як голова Міської Ради, заступала часто мейора міста. Вона вже має за собою довгу і багату історію в Міській Управі, користується особливо заслуженою прихильністю в робітничих організаціях і симпатією серед американського жіноцтва. „Ді Дітройтс Нюс", щоденник, що рідко був супроти неї зичливий, на днях написав злобно, що „її одинокий плюс це те, що вона жінка". Визначний міський політик, безкомпромісова, коли йдеться про слушну справу, обдарована великим реторичним талантом — Маруся Бек загально відома й популярна в цілому нашому Метрополітальному Дітройті і далеко поза ним.

При тих кваліфікаціях, що їх має Маруся Бек, можна думати, що перемога її в виборах зовсім запевнена. Та все-таки загроза є дуже поважна. Тому українські громадяни в Дітройті і на його периферіях мусять докласти чимало праці, мусять включитись активно у виборчу кампанію, робити пропаганду для неї як і де можна серед американців і серед різних національних груп, з якими завжди була п. Бек у добрих контактах. Засобами пропаганди є, крім живого слова серед сусідів, знайомих, товаришів у праці тощо, афіші, написи на авта і на доми і паркани, врешті з її портретом і з відповідними написами сірники та листові значки (аркуш 1 дол.). Все те можна дістати в Українських Виборчих Комітетах, що створились на заході і сході міста і включають громадян усіх середовищ, віровизнань і стару та нову еміграцію. Всі згідно хвалять Марусю Бек, яка довголітньою діяльністю виявила американський та український патріотизм, перебраний від її батьків та стверджений її активністю та прив'язанням і посвятою.

Цікава ілюстрація з останнього часу. До Дітройту приїхала група громадян з СССР, т. зв. пляновиків міст. 24 березня вони зайшли на засідання Міської Ради. Після привітання їх американським звичаєм, забрала голос Маруся Бек і попросила провідника групи поінформувати членів Міської Ради Дітройту про те, які складові республіки СССР заступлені серед них. Їхній провідник знехотя дав вимиаючу відповідь. Вони, мовляв, з Москви, Ленінграду, Києва й інших міст. Тоді, за згодою членів Ради, п. Маруся Бек промовила українською мовою, якою вона — як заявила — добре говорить, а яку напевно зрозуміють делеґати з України. Після того встав один із них і з задоволенням заявив свою втіху з такої несподіванки, коли почув свою рідну мову від американки, приналежною до складу Міської Ради міста Дітройту.

Це ще один доказ, як українців Дітройту й Америки гідно репрезентує Маруся Бек, не ховаючись, а навпаки маніфестуючи своє українське походження. Отож нашим національним і громадським обов'язком є докласти всіх зусиль, щоб Маруся Бек у виборах перемогла!

В. Нест-вич.

Дещо про працю фільмової фірми „Рода" в Голивуді

Тепер фірма „Рода" викінчила великий фільм-драму, — кольоровий на 2 год. 30 мін., багато сцен якого відбуваються на вулицях і в парках Лос Анджелесу. — Ще Минулих Різдвяних свят, з того фільму висвітлено кільканадцять сцен з „Базилікою св. Петра" для української громади в Шикаґо. Той фільм вже взяла американська фірма-висильня „Корона" висвітлювади по кіно театрах в Америці, та в інших краях. Це перший комерційний фільм, що фірма „Рода" мусіла перервати над ним працю, щоб виготовити історичного значення фільм „Базиліку св. Петра". Ця перерва була дуже дорога, але фірма „Рода" викінчила той великий кольоровий фільм-драму своїми власними силами, — і є горда з того, що ним зайнялася на кінотеатральнім ринку поважна американська фірма.

Рівночасно фірма „Рода" викінчує другий документальний фільм про „Голивуд на городі", про який 5 місяців тому писала вся американська преса. Фірма „Рода" використовує це розреклямоване природне явище для фільму, в котрому буде представлена дійсна подія, технічні та леґальні проблеми.

Крім тих фільмів фірма „Рода" вже зробила заходи випродуковати своїм коштом фільм про історію України від Княжих часів до 1945 р. Щось подібне до „Княжої України" в „Базиліці св. Петра", але змістовніше та технічне виконання буде краще. Вже заанґажовано фахових людей писати сценарій, черпаючи матеріяли з нашої історії в англійській мові. Заанґажовано також мистців виготовити кольорові ілюстрації, портрети, картини та всі інші потрібні матеріяли для кольорового фільму. Той фільм про історію України буде наговорений 3-ма американськими бесідниками. Один з них є професором одного каліфорнійського університету.

Коли фільм буде виготовлений, перед зробленням неґативу, фірма „Рода" передасть його нашим компетентним історикам переглянути і скоректувати, щойно тоді буде випущений для публічного висвітлювання тому, що це не є лиш справа фірми „Рода", але загальна українська справа. Щоб це поважне діло з успіхом довести до закінчення, фірма „Рода" мусить звернутися за поміччю до української еміґрації. Нам потрібно ілюстрацій, знимок, рисунків зо штучного голоду в Україні. При помочі того матеріялу ми зможемо представити ці чорні-голодні дні, місяці й роки на пребагатих землях України, які спричинила московська комуна.

Нам потрібно якнайбільше ілюстрацій, знимок, рисунків та документальних фактів про геройську боротьбу УПА. Всі випозичені матеріяли, будуть побільшені, артисти нададуть їм кольорів, а оригінали звернеться власникам з подякою. Всі, що поможуть в тій справі більше, тих імена будуть поміщені на фільмі зараз під наголовком. Фірма „Рода" вірить, що всі свідомі відгукнуться і зорганізовано допоможуть їй випродукувати історично - документальний фільм про історію України. Це важна справа, і кожний з нас знає, як дуже вона нам є потрібна.

Всі матеріяли просимо висилати на адресу:

RODA Independent Production, Box 175, Hollywood, Cal., 90028.

Власник Фірми „Рода"
Інж. Родіон Слінний

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк

З Літературно - мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 2 липня ц. р. відбудеться останній перед літньою перервою „п'ятницевий вечір" Клюбу. Виступить на ньому поет Микола Дербуш з Міннеаполісу з своїми творами. Вступне слово виголосить проф. Олександра Костюк з Міннеаполісу. Початок о год 8 веч. — Про відкриття осіннього сезону Управа ЛМКлюбу дасть своєчасно повідомлення в газеті.

● Комуно-польський диктатор Владислав Ґомулка прийшов на перше засідання новообраного польського „парляменту" і „запропонував" на прем'єра знову Юзефа Циранкевича та на президента Державної Ради, себто ніби президента держави, Едварда Охаба. Очевидно, слухняні законодавці негайно „вибрали" їх одноголосно. Циранкевич обіцяв прийти на найближче засідання з списком членів уряду, який також не має ніякого голосу, ба насправді править партійний секретаріят.

Ол. Животко

Нова повість Дарії Ярославської

(Дарія Ярославська — „Повінь" — перша частина трилогії під назвою „На крутій дорозі", Видвництво „Добра Книжка", Торонто, 1964 р. стор. 266)

Настановлення авторки виявлено моттом з Франка „Народе мій замучений, розбитий, мов паралітик той на роздоріжжі". На вступі стаття автора „Люди і місце". Це думки і міркування над повоєнним станом Европи, де на острівцях залишених повінню, опинились ті, що пережили бурю, і яким нема повороту на окуповану батьківщину. Настрій — полегшення і смуток, що „воєнні події урвались на якомусь фальшивому, безглуздому відтинку". Процес не докінчено і пекучі питання історії не розв'язано.

Повінь пройшла і ось між горами на чужині постає маленька Україна. Одна з ряду ідентичних таборових Україн. Життя тієї мініятюрної держави малює авторка маленькими точними дотиками пензля. На вступі представлені дієві особи, наче в прелюдії до вертепу, який настроєм і підходом роман найбільше нагадує.

Дієві особи не списані з натури, і так воно є. Це синтетичні типи, властиві для кожного табору представники різних українських земель і всіх суспільних груп.

Морально найвище стоїть чернець д-р Ярослав Ґавота. Це інтелектуал, який був відмежований від народу стінами монастиря, і ось тепер воно наблизилось до нього, і він збентежено констатує, що не знає людей, яких має вчити, він почуває себе сіячем із притчі Христа, який сіє зерно на камені. Спостерігаючи терпіння людей, він передумує тезу про ласку і неласку Божу і висновує, що Бог не посилає терпіння тим, що їх любить, а тим „у кого душа ще не є зовсім кришталева". Отже не для випробування, а для очищення.

Постає перед о. Ґавотою таке питання: — Що таке щастя? А „щастя є вже те," — пристосовує чернець до обставин, „що ми спокійно спимо і будемо здорові". Щастя є подвійне — на землі і на небі. „На землі — щастя для народу, на небі — для одиниці. Щастя на землі будуємо всі разом, щастя одиниці сами для себе". Приглядаючись до характеру української людини о. Ґавота встановляє одну з причин нашого нещастя — „багато з нас признає тільки свою мудрість, а другого не хоче помічати". Отець Ґавота практично виконує функцію зв'язкового між табором і вояками УПА, які переховуються в горах. Він думає над їхньою долею — „Вони ж герої і мали би носити медалі, а мусять ховатись як загнані звірі." І гірко взиває чернець — „О сини прекрасної і водночас ніби проклятої землі! . . . Чому доля наша така гірка! Що тобі не подобається в нас, Великий Творче, що стали ми рабами, а частина народу мусить мандрувати!"

На низу моральної скалі стоїть скептик, підозріливий, розкладовий тип із здібностями аґітатора Лапчак. Він слідкує за о. Ґавотою, підозріває, що робить він щось нелеґальне. І чернець думає над ним. — „Чи він просто мерзотник, чи сторож порядку і справедливости у своїм розумінню?"

Синтезою відродження душі на свободі є поет з Києва, син Петлюрівського вояка, в якого оживає родове минуле. Командант табору адвокат Паньків, який дбає про населення як добрий голова держави. Він провадить „політику" з американськими чинниками, щоб прихилити їх, просить таборову красуню Наверську до товариства капітанові Вільтонові, і називає її згоду прийти на прийняття жертвою для України. Ця героїня є зразком чеснот. Правне становище Наверської неясне, бо вона не знає, що сталось з її чоловіком. Отже вона ні розведена, ні вдова. Для окреслення її становища авторка уживає дещо несподіваного порівнання — „Вона сходить на невтоптані стежки, і немов те авто в сліпій вуличці потрапляє на мур законів і перешкод".

Ірина очаровує америк. капітана красою і зворушує нещасливою долею.

Наверська є героїнею роману у вищій суспільній верстві табору, внизу героїнею є Настка Гаврищак, сільська дівчина, вивезена на роботи. Обидві героїні мають прозаїчні зайняття — Ірина медична сестра, Настка маленька спритна паскарка. В обох випадках героїні опиняються між двох сил — з одної сторони американець, з другої українець. В першім випадку капітан Вільтон і доктор Ничай, в другім американський вояк Сай і парубок Ілько Матвійчук. Зав'язка роману Наталки дуже проста, перебіг його натуральний і перспектива намічена ясно — бистра Настка починає правильно відчувати невідповідність чужого кандидата і міркує, якби то добре було, коли б Сай та Ілько якось з'єднались в одну істоту.

Роман вгорі зав'язується з Ничаєм трошки наївно — зустрічою в поїзді, одне одного приймають за німців, і треба висідати, не дізнавшись нічого про себе. Але в руках Ірини залишається течка доктора.

Щодо ясности образу, — то Настка виграє. Вона живіша, цікавіша, а Ірина, яка має бути позитивною, чарівною і мудрою, такою не є — в книжці, вона схематична, суха. Д-р Ничай ледве накреслений. Це чоловік певний себе, досвідчений і передбачливий і може героїчно відбивати наступи зголоднілої німкені, в якої мешкає.

В таборовій Україні, як у справжній державі, виникають прблеми, які висуває життя, все гаряче дискутується, виникають опозиції, люди групуються, борються за свої переконання, за місця, забуваючи, що їх „держава" така нетривка. „Держава" живе своїм повним життям — влада, міністри, референти, політичні групи, шкільництво, шпиталі, жіночі організації.

Жіноче питання на тім ґрунті стає пекучим і воно гаряче дискутується, між іншим в кухні, бо пані мусять готувати прийняття для американських гостей, а місця при столі для жінок нема. Як не обурюватись?

Треба боротись проти „реакції", яку в таборі представляє противник фемінізму Ларчак. Сам вигинається перед американкою Кітті, а для своїх жінок місце — тільки хата! Директор побоюється, що жінки затискають чоловіків на задній плян, але поміркована феміністка. Наверська цього не прагне, вона хоче тільки стояти поруч.

Здалека здається комічним, що на тій латці тимчасового існування із жахом перед провірками, перед втратою статусу переміщеної особи, із повсякчасною турботою і надією на вирушення в дальшу дорогу, можна було переймати такими питаннями. Однак так було, така є людина, а зокрема українська людина . . .

Для виявлення світоглядових категорій, чи то перегляду нашої історії застосовано в книжці діялоги, які деколи є затягнуті, стандартні, нецікаві звичайністю думок і висновків. Дивують ще слова, ось для прикладу — „прилютилась" (піч у кутку), „добились" (дістались до чого, допяли), „битком-набитий" (перон), машина „соплюча" (може, коли вже дієслово, то „сопуча"). Ці слова і подібні ніяк не спричинюються до збагачення мови, чи виразистости вислову.

В цілому роман читається з зацікавленням. Це сторінка з життя на переломі. Описи є докладні, суспільна психіка розглянута добре. Дрібненькі процеси випливають із становища. На маленькій нестійкій сцені рухаються істоти із вирваним ще живим корінням, яке тріпається у повітрі, жадібно шукаючи ґрунту, щоб запуститись в нього і жити. Заломлення нема, що і помічає американський капітан, якого дивують ці люди і зворушують. Що це за люди, що так пильно і завзято будують на тимчасовому клаптику чужої землі.

Певні сумніви викликає сама назва першої частини роману „На крутій дорозі". Це бо розуміється і відчувається, як рух, а таборовий період рухом не є. Це перестанок. Дорога для населення таборів є позаду і вона дійсно була крута, і дорога є попереду, а це період перепочинку — повний страху і надії власне на вихід у нову дорогу.

ПЕРЕСТОРОГА!

Вже від декількох років появляються в продажі тут за океаном (зокрема в Північній Америці і Канаді) образи, авторства таких передових українських мистців, як І. Труш, а в останньому часі й Олекси Новаківського. Ці образи є прислані здебільшого для комерційних цілей з призначенням на тутешній ринок збуту, а тільки в рідкісних випадках у формі дарунків для родини.

Висилка їх із Польщі за кордон, звідкіля ті пам'ятки напливають, підлягають законові реґляментації, отже на відвороті кожного малюнка є прибита урядова печатка польської державної інституції, що дозволяє на вивіз даного твору за кордон. І саме за останніх два десятки років, уряд польської людової республіки впровадив заборону висилки за кордон навіть польських книжок з-перед другої світової війни і на висилки таких книжок вимагається від компетентної влади спеціяльного дозволу на вивіз, то чомусь до висилки образів українських мистців, урядові чинники в Польщі ставляться куди ліберальніше.

Остаточно — не було би й в тому ніякого більшого лиха, бо хто з нас українців, аматорів добрих вартісних образів, робив би якісь застереження щодо джерела купна, мавши до диспозиції таку можливість?

Але діло в тому, що справжня вартість цих творів являється в тому випадку дуже сумнівна. Я мав змогу відвідати одного такого перепродавця поляка, що мешкає на долині міста в Ню Йорку. Він звернувся посередньою дорогою до мене, щоби порадити йому в справі оцінки образів, які нещодавно надіслано йому з Польщі, за апробатою вище згаданої агенції. Я застав у него чотири образи Труша й декілька польських малярів, між іншими один за підписом Властиміля Гофмана. Вже при поверховній аналізі я побачив із найвищим здивуванням, що між тими Трушівськими малюнками, були аж три дуже примітивно виконані фальсифікати; тільки один з-поміж них був дискусійної вартости під оглядом походження. У всіх цих образах, приписуваних щодо авторства Трушеві, відчувалося намагання фальсифікатора наслідувати лише його кольорит, натомість технічний бік справи, зокрема мазок тих малюнків, був жалюгідною імітацією віртуозної техніки Труша. Далі — виконавець тих плягіятів не зумів навіть підробити підписів Труша й під тим оглядом він ще гірше зрадився.

Перепродавець тих малюнків сказав мені, що він уже багато з надісланих йому малюнків продав одному українцеві . лікареві, своєму недалекому сусідові, що залюбки скуповує образи й килими.

Як зачуваємо, після „оригіналів" Труша, прийшла тепер черга й на „оригінали" Новаківського", які згадана агенція стала надсилати на американський ринок. Виринає тим самим небезпека інфляції також щодо образів авторства Новаківського, загроза тим більша, що Новаківський декілька разів зміняв свою техніку в своїх творах, даючи тим самим польським фальсифікаторам широкі можливості в розгорненні їхньої діяльности.

Як же порадити в таких випадках при купні образів, приписуваних цим нашим мистцям?

Є в Ню Йорку дві українські інституції, які покликані до уділювання таких порад: це перш усього Мистецька Кураторія при Українській Вільній Академії Наук, яка займається порадами в мистецьких справах і зможе провести докладну ексяертизу заквестіонованих творів малярства та подає фахові поради з того обсягу. На бажання купуючих, ця установа може виставляти відповідні посвідки щодо авторства творів. У цих справах слід зголошуватися до УВАН у Ню Йорку 100-та вулиця, захід, число дому 206, або телефон 222-1866.

Другою компетентною інституцією є Об'єднання Українських Мистців в Америці. 149 — друга Евню, Ню Йорк.

Д. Горняткевич

РЕПОРТАЖ В ДУСІ СОЦРЕАЛІЗМУ

З давніх-давен трембітарі сповіщали: „Час виганяти маржину на полонину". Пастухи і чабани прощалися на все літо з рідними домівками і йшли в гори. Тужно плакали трембіти — за дружинами й дітьми.

Старий гуцул, — пише в своєму репортажі кореспондент „Молоді України" (часопис з 15 червня) А. Михайленко, — пояснював мені:

— На трембіті грати не можна. Нею пастухи сповіщали один одного про лихо. Тепер же навіть у пісні співають: „У трембітоньку заграю" . . . Мабуть, так воно і є: трембіти заграли . . . Бо й чом же їм не грати? Не ті нині полонини . І прощання не те" . . .

● **Британська палата лордів,** де консервативні мають більшість, перевела 77 голосами проти 53 додаток до зголошеного соціялістичним урядом закону про спори між працедавцями і робітниками. У тому додатку сказано, що робітнича спілка винувата і повинна платити відшкодування, якщо працедавець примушений звільнити робітника, який відмовиться належати до спілки. У Британії, як і в Америці, обов'язують колективні умови праці й примус для робітників належати до робітничих спілок.

ПАКУНКИ НА УКРАЇНУ

Багато читачів мають там своїх кревних і знайомих, в літі це спеціяльно добрий час пам'ятати про них. В літніх місяцях, коли ми йдемо на вакації, над море, на пікнік і коли зі собою беремо смачні канапки й інші добрі харчі. Часто тоді думаємо про них в старім краю і як гарно було б, якщоб вони це все смакували з нами. Тепер можна вислати до старого краю привіт у формі смачних харчових пачок з найкращими американськими харчами по надзвичайно низьких цінах.

Пачки одержать абсолютно даром. Очевидно гарантія достави. Пишіть до Intertrade Express Corp., 125 East 23rd Street, New York, N.Y. 10010 і жадайте дарового каталогу. В нім знайдете величезний вибір харчів і товарів, дійсно сотки різних харчів. Пишіть тепер за даровим каталогом, шліть смачні пачки кревним, що принесе їм радість і зробить літо спеціяльним святом, а вони заїдаючи смачні харчі будуть Вас з вдячністю згадувати. (Огол.)

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 10-го ЛИПНЯ 1965 р.

ГАМТРАМК, Міш. Піврічні збори Т-ва ім. М. Шашкевича — 94 Відд. відбудуться 10 липня о 7-ій год. веч. в Укр. Демокр. Клюбі при вул. Ґрелінґ 2376. Проситься всіх членів прийти на збори та забрати свої дивіденди. — М. Бориськевич, секретар.

НЕДІЛЯ, 11-го ЛИПНЯ 1965 р.

БОСТОН, Масс. Піврічні збори 238. Відд. УНС зараз по Сл. Божій в парафіяльній залі церкви св. ап. Андрія Первозванного. Важливі справи та видача дивіденд зобов'язують всіх членів Відділу бути присутніми на зборах. — Ан. Варанник, рекр. секр.

MONESSEN, Pa. Повідомляється членів 338 Відд., що місячні збори відбудуться о год. 1-ій по пол. в Укр. Клюбовій залі на 2-ій вул. 213 Schoonmeker Ave. Проситься членів прийти і вирівняти довги. — Nick Kuch, Sec. 109 Linden Ave., Monessen, Pa.

DETROIT, Mich. Піврічні збори Т-ва ім. Івана Франка — 146 Відд. Укр. Народного Союзу в неділю 11-го липня, година 1-ша по пол. в Українськім Осередку під числом 2963 Carpenter St. На порядку: справа пікніку і роздача чеків дивіденди. Через пошту не будеться висилати. Просимо прийти на час. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 5 458. Хлопець павіянів остерігає!

Поволі, вагаючись, стрибав вперед павіянів хлипець. — Затримайте його! — просив Клайд. — Я мушу зробити світлини!

— Агов, Тонго! — кликав Тарзан. — Ми прибуваємо як приятелі! Дикий хлопець прохарчав підзорливо. — Жадний Тарманґані не є приятелем . . .

— Мої брати є невгамовані! Відійдіть тепер . . . поки вони не пошарпали вас на куски!